

V Bruselu dne 5.6.2018
COM(2018) 449 final

2018/0237 (NLE)

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY,

kterým se členské státy zmocňují, aby v zájmu Evropské unie podepsaly Protokol o změně Úmluvy Rady Evropy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (ETS č. 108)

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. PŘEDMĚT NÁVRHU

Tento návrh se týká rozhodnutí, kterým se členské státy zmocňují, aby v zájmu Evropské unie podepsaly Protokol o změně Úmluvy Rady Evropy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (ETS č. 108) (dále jen „pozměňovací protokol“). Komise souběžně předkládá návrh rozhodnutí Rady, kterým se členské státy zmocňují, aby v zájmu Evropské unie ratifikovaly pozměňovací protokol.

2. SOUVISLOSTI NÁVRHU

2.1 Souvislosti

Jedinou právně závaznou mezinárodní dohodou v oblasti ochrany osobních údajů je Úmluva Rady Evropy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (dále jen „úmluva č. 108“). Cílem úmluvy je chránit právo na soukromí, které je uznáno v článku 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Právo na soukromí a ochranu údajů je zakotveno rovněž v člancích 7 a 8 Listiny základních práv EU a v článku 16 SFEU.

Úmluva č. 108 vyžaduje, aby smluvní strany začlenily do svého vnitrostátního práva nezbytná opatření k zajištění dodržování lidského práva všech osob se zřetelem na zpracovávání osobních údajů. Úmluva byla jedním z hlavních zdrojů inspirace při vypracovávání *acquis* EU v oblasti ochrany údajů. Podle 11. bodu odůvodnění bylo jedním z cílů směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 95/46/ES ze dne 24. října 1995 ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů právě „upřes[nění] a rozš[íření] [zásad a práv] obsažených v [úmluvě č. 108]“.

Úmluvu č. 108 doposud ratifikovalo 51 států, včetně všech 28 členských států EU, čtyř států ESVO, všech zemí západního Balkánu, řady zemí evropského sousedství (např. Arménie, Gruzie), Ruské federace, Turecka a řady mimoevropských zemí v Africe (např. Senegal, Tunisko) a v Latinské Americe (Uruguay). Několik žádostí (např. Argentina, Mexiko, Maroko) je projednáváno a řada zemí má status pozorovatele (např. Japonsko, Jižní Korea).

Úmluva č. 108 byla otevřena k podpisu v roce 1981, dlouho před érou internetu a elektronických komunikací. Vývoj technologií a globalizace informací vyvolává nové problémy v oblasti ochrany osobních údajů. Účelem pozměňovacího protokolu je aktualizace úmluvy č. 108, jež má poskytnout řešení těchto problémů.

2.2 Pozměňovací protokol

Aktualizovaná úmluva (tj. úmluva č. 108 upravená pozměňovacím protokolem) bude mít pro všechny smluvní strany úmluvy jednotnou oblast působnosti bez možnosti úplného vyloučení určitých odvětví nebo činností z jejího uplatňování (např. v oblasti národní bezpečnosti), jak je tomu v případě znění stávající Úmluvy č. 108. Úmluva se bude tudíž vztahovat na všechny druhy zpracovávání údajů v jurisdikci smluvních stran, a to ve veřejném i soukromém sektoru.

Pozměňovací protokol významně zvýší úroveň ochrany údajů, která je poskytována podle úmluvy č. 108. Aktualizovaná úmluva zejména blíže upřesní zásadu zákonného zpracování údajů (především s ohledem na požadavky na souhlas) a dále posílí ochranu zvláštních kategorií údajů (příčemž současně tyto kategorie rozšíří i na kategorie, jež byly uznány jako zvláštní kategorie osobních údajů v právu Unie). Aktualizovaná úmluva poskytne fyzickým

osobám rovněž další záruky při zpracovávání jejich osobních údajů (zejména povinnosti týkající se posouzení pravděpodobného dopadu zamýšlené operace zpracování údajů a provedení příslušných technických a organizačních opatření; povinnost ohlašovat případy vážného porušení zabezpečení údajů) a posílí také jejich práva (zejména co se týká transparentnosti a přístupu k údajům). Zavedena byla rovněž nová práva subjektů údajů, jako je právo ne být předmětem rozhodnutí majícího podstatný dopad na subjekt údajů a založeného pouze na automatizovaném zpracování, právo vznést námitku proti zpracování a právo na prostředky nápravy v případě porušení práv fyzické osoby.

Aktualizovaná úmluva bude zahrnovat revidovaná ustanovení (jež jsou v současnosti obsažena v dodatkovém protokolu, který podepsaly pouze některé smluvní strany), jež vyžadují, aby smluvní strany zřídily jeden či více nezávislých úřadů odpovědných za zajištění souladu s ustanoveními úmluvy č. 108. Postavení těchto úřadů bude posíleno požadavkem, aby jim smluvní strany udělily další pravomoci, například pravomoc vydávat rozhodnutí s ohledem na porušení úmluvy č. 108 a ukládat správní sankce.

Systém odchylek od výše uvedených práv a povinností podle pozměňovacího protokolu splňuje tři základní podmínky: zachování všeobecné oblasti působnosti úmluvy č. 108 (žádné obecné výjimky), flexibilita (umožňující sladit vysoké standardy ochrany údajů s jinými důležitými veřejnými zájmy, například aspekty národní bezpečnosti) a celková soudržnost s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva (zejména žádné omezení, jež by negativně ovlivňovalo podstatu základního práva na ochranu údajů).

Aktualizovaná úmluva celkově zajistí vysokou úroveň ochrany, přičemž ponechá smluvním stranám určitou míru flexibility, co se týká provedení jejích ustanovení ve vnitrostátním právu. To zajistí, aby bylo přistoupení k aktualizované úmluvě č. 108 přitažlivé pro země (i mimo Evropu), které zvažují zavedení nebo posílení svých systémů ochrany údajů. Lze očekávat, že její praktický dopad bude mnohem větší než dopad stávající úmluvy č. 108, a to jak z hlediska její oblasti působnosti, tak i z hlediska povinností, které jsou v ní uloženy.

Pozměňovací protokol, jakmile vstoupí v platnost, umožní, aby se smluvní stranou (aktualizované) úmluvy stala i Unie. Co se týká hlasovacích práv ve výboru úmluvy, schválené znění zajišťuje zásadu, že Unie může ve své oblasti působnosti za Unii hlasovat s počtem hlasů odpovídajícím počtu jejích členských států, jež jsou smluvními stranami úmluvy. K odstranění obav ohledně váhy hlasu Unie bylo dohodnuto kompromisní řešení, podle něhož mohou být rozhodnutí přijímána pouze „vysokou většinou“ (čtyř pětina) smluvních stran a v případě nejdůležitějších rozhodnutí týkajících se zajištění souladu s úmluvou některou ze smluvních stran platí požadavek na „dvojitou většinu“ (kvalifikovaná většina společně s prostou většinou smluvních stran mimo EU).

Aktualizovaná úmluva posílí účinnost ochrany údajů rovněž tím, že stanoví, že výbor úmluvy může posoudit efektivnost opatření, která byla přijata ve vnitrostátních právních předpisech k provedení ustanovení úmluvy.

Znění pozměňovacího protokolu bylo koordinováno se zástupci členských států v příslušné pracovní skupině Rady a provádí směrnice Rady pro jednání. Je rovněž zcela v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) a se směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání

trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů (dále jen „směrnice o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů policií“), takže je vyloučeno, aby členské státy podléhaly podle práva Unie a práva Rady Evropy rozdílným či dokonce protichůdným povinnostem. Přijetí robustní úmluvy založené na stejném přístupu a zásadách jako (nové) *acquis* Unie má obzvláštní význam pro mezinárodní strategii Unie v oblasti ochrany údajů. Úmluva č. 108, která je otevřená i pro mimoevropské státy, vyvolala značnou pozornost u zemí z celého světa, jež připravují nebo plánují přijetí právních předpisů v oblasti ochrany údajů. Ve svém sdělení z ledna 2017 nazvaném „Výměna a ochrana osobních údajů v globalizovaném světě“ (COM/2017/07 final) odkázala Komise na úmluvu č. 108 a uznala, že aktualizovaná úmluva bude založena na stejných zásadách jako právní předpisy EU v oblasti ochrany osobních údajů, a „*přispěje tudíž ke konvergenci směrem k souboru vysokých standardů ochrany údajů*“ na globální úrovni. Vyslovila proto odhodlání „*prosazovat rychlé přijetí*“ pozměňovacího protokolu.

2.3 Platné právní předpisy a politika Unie vztahující se na danou oblast

Na oblast, kterou upravuje pozměněná úmluva, se nyní do značné míry vztahuje legislativní rámec Unie pro ochranu údajů. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů, které je použitelné ode dne 25. května 2018, a směrnice o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů policií, u níž lhůta pro provedení skončila dne 6. května 2018, stanoví komplexní systém pravidel v oblasti ochrany údajů a zajišťují přinejmenším rovnocenný a v mnoha případech vyšší standard ochrany. Podle článku 13 aktualizované úmluvy mohou smluvní strany provést ve prospěch subjektů údajů „širší míru ochrany, než jaká je stanovena v této úmluvě“, je jim tudíž ponechána možnost zajistit silnější ochranu.

2.4 Odůvodnění návrhu

Pozměňovací protokol vstoupí v platnost poté, co všechny smluvní strany uloží u generálního tajemníka Rady Evropy listinu o ratifikaci, přistoupení nebo schválení. Vzhledem k vysokému počtu smluvních stran, které musí provést ratifikaci, umožňuje pozměňovací protokol „částečný vstup“ pro menší skupinu smluvních stran, a to po uplynutí pěti let poté, co nejméně třicet osm smluvních stran vyjádřilo souhlas s tím, aby jím byly vázány. Slavnostní akt podpisu pozměňujícího protokolu by se měl konat dne 25. června 2018 ve Štrasburku.

Členské státy EU (v současnosti samotné smluvní strany úmluvy č. 108) by měly přijmout potřebná opatření k zajištění rychlého vstupu pozměňovacího protokolu v platnost:

Za prvé, vzhledem ke skutečnosti, že aktualizovaná úmluva bude z velké části obsahovat podobné záruky jako obecné nařízení o ochraně osobních údajů a směrnice o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů policií, přispěje (částečný) vstup v platnost k prosazování standardů Unie v oblasti ochrany údajů po celém světě. Úmluva č. 108 hrála skutečně zásadní úlohu při šíření „evropského modelu ochrany údajů“ na celosvětové úrovni, jelikož země, které zvažují přijetí nebo aktualizaci svých právních předpisů v oblasti ochrany soukromí, ji často využívají jako zdroj inspirace. V současné době to je vzhledem k rostoucímu počtu zemí přijímajících takovéto právní předpisy v mnoha regionech světa o to důležitější. Zvýšení standardů ochrany smluvními stranami úmluvy usnadní rovněž toky údajů mezi EU a smluvními stranami úmluvy mimo EU. Pro řadu zemí se přistoupení k úmluvě č. 108 ukázalo rovněž jako užitečná příprava na případné zjištění Evropské komise o odpovídající úrovni ochrany. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů tento aspekt posiluje tím, že výslovně stanoví, že přistoupení k úmluvě č. 108 představuje důležité hledisko, jež Evropská komise vezme v úvahu ve svém zjištění o odpovídající úrovni

ochrany. I bez odpovídající úrovně ochrany usnadní vyšší úroveň ochrany (zejména co se týká dostupnosti opravných prostředků soudní i mimosoudní povahy a účinného dohledu ze strany dozorových úřadů) výměnu údajů na základě vhodných záruk (zejména z toho důvodu, že prosazování těchto záruk v právních rádech smluvních stran může být snazší).

Za druhé je důležité zajistit, aby byla aktualizovaná úmluva zcela v souladu s ustanoveními obecného nařízení o ochraně osobních údajů a směrnice o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů policií, aby mohly členské státy EU zůstat i nadále smluvními stranami úmluvy a dodržovat její ustanovení, aniž by porušovaly právní předpisy Unie. To se týká zejména ustanovení o volném pohybu údajů mezi smluvními stranami, jelikož aktualizovaná úmluva (na rozdíl od stávajícího znění) obsahuje výjimku z tohoto pravidla pro smluvní strany, které jsou „*vázány harmonizovanými pravidly ochrany, jež sdílejí státy patřící k určité regionální mezinárodní organizaci*“. To zajistí soulad ze strany členských států EU navzdory podmínkám týkajícím se mezinárodních předávání údajů, jež jsou stanoveny v právních předpisech Unie v oblasti ochrany údajů.

Za třetí, stávající úmluva č. 108 neumožňuje přistoupení mezinárodních organizací. Pozměňovací protokol toto mění, a jeho vstup v platnost je tudíž podmínkou budoucího přistoupení EU k úmluvě.

3. PRÁVNÍ ZÁKLAD

Navrhované rozhodnutí Rady je založeno na čl. 218 odst. 5 SFEU ve spojení s článkem 16 SFEU.

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY,

kterým se členské státy zmocňují, aby v zájmu Evropské unie podepsaly Protokol o změně Úmluvy Rady Evropy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (ETS č. 108)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 218 odst. 5 ve spojení s článkem 16 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Dne 31. května 2013 zmocnila Rada Komisi, aby se jménem Unie účastnila jednání o aktualizaci Úmluvy Rady Evropy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (EST č. 108) (dále jen „úmluva č. 108“) a o podmínkách a způsobech přistoupení Unie k aktualizované úmluvě.
- (2) Dne 18. května 2018 přijal Výbor ministrů Rady Evropy protokol o změně úmluvy č. 108 (dále jen „pozměňovací protokol“), který bude otevřen k podpisu ode dne 25. června 2018.
- (3) Cílem pozměňovacího protokolu je rozšířit působnost, zvýšit úroveň a zlepšit účinnost ochrany údajů, která je poskytována podle úmluvy č. 108.
- (4) Ustanovení pozměněné úmluvy č. 108 mohou mít v rozsahu, v jakém se vztahují na zpracovávání osobních údajů v rámci činností spadajících do oblasti působnosti práva Unie, dopad na společná pravidla či změnit jejich působnost ve smyslu čl. 3 odst. 2 SFEU, poněvadž se tato ustanovení kryjí s povinnostmi obsaženými v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679¹ a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680².
- (5) Jelikož aktualizovaná úmluva č. 108 bude obsahovat do značné míry podobné záruky jako nařízení (EU) 2016/679 a směrnice (EU) 2016/680, její vstup v platnost přispěje k prosazování standardů EU v oblasti ochrany údajů na globální úrovni, usnadní toky údajů mezi EU a smluvními stranami úmluvy mimo EU, zajistí soulad členských států EU s jejich mezinárodními povinnostmi podle úmluvy a umožní budoucí přistoupení EU k úmluvě.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1).

² Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/799/SVV (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 89).

- (6) Unie nemůže pozměňovací protokol podepsat ani ratifikovat, jelikož podle stávající úmluvy č. 108 jsou jejími smluvními stranami pouze státy.
- (7) Členské státy by proto měly být zmocněny k podpisu pozměňovacího protokolu, jednajíce společně v zájmu Unie,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Členské státy se zmocňují, aby v zájmu Evropské unie podepsaly Protokol o změně Úmluvy Rady Evropy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (ETS č. 108), pokud její ustanovení spadají do pravomoci Unie.

Článek 2

Členské státy se vyzývají, aby protokol podepsaly na slavnostním aktu podpisu ve Štrasburku dne 25. června 2018, nebo co nejdříve poté.

Článek 3

Toto rozhodnutí vstupuje v platnost dnem přijetí.

Článek 4

Toto rozhodnutí je určeno členskými státy.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda/předsedkyně*